EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 21.10.2015.
COM(2015) 600 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI

par pasākumiem ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanai

1. IEVADS

Ekonomikas un monetārās savienības (EMS) struktūra pēdējo gadu laikā ir būtiski nostiprināta, lai uzlabotu ekonomikas pārvaldību un panāktu finanšu stabilitāti. Tomēr EMS noturība ir vēl vairāk jānostiprina, lai atsāktu konverģences procesu gan starp dalībvalstīm, gan sabiedrībā, uzmanības centrā izvirzot ražīguma palielināšanu, darbvietu radīšanu un sociālo taisnīgumu.

Eiropas Komisijas priekšsēdētājs 2015. gada jūnijā, cieši sadarbojoties ar Eurosamita priekšsēdētāju, Eurogrupas priekšsēdētāju, Eiropas Centrālās bankas priekšsēdētāju un Eiropas Parlamenta priekšsēdētāju, iepazīstināja ar ziņojumu par vērienīgu, bet pragmatisku ceļvedi EMS izveides pabeigšanai[1]. Šajā "Piecu priekšsēdētāju ziņojumā" īpaši uzsvērts, ka progress ir vajadzīgs vienlaikus četrās frontēs. Pirmkārt, ir jāvirzās uz patiesu ekonomikas savienību, kas nodrošina, ka katrai ekonomikai ir strukturālās iezīmes, lai tā attīstītos monetārajā savienībā. Otrkārt, ir jāvirzās uz finansiālo savienību, kas garantē valūtas integritāti visā monetārajā savienībā, ierobežojot apdraudējumu finanšu stabilitātei, un palielina riska dalīšanu ar privāto sektoru. Treškārt, ir jāvirzās uz fiskālo savienību, kas nodrošina gan fiskālo ilgtspēju, gan fiskālo stabilizāciju. Un, visbeidzot, ir jāvirzās uz politisko savienību, kas kalpo par pamatu visam iepriekš minētajam, nodrošinot patiesu demokrātisko pārskatatbildību, leģitimitāti un iestāžu stiprināšanu.

Pieci priekšsēdētāji arī vienojās par īstenošanas ceļvedi[2], kam būtu jākonsolidē eurozona līdz 2017. gada sākumam (1. posms – "padziļināšana darot"). Šajā pirmajā posmā, kas sākās 2015. gada 1. jūlijā[3], rīcības pamatā būtu pastāvošie instrumenti, pēc iespējas labāk izmantojot arī spēkā esošos Līgumus. Pēc tam, pamatojoties uz kritērijiem atjaunotai, augšupvērstai eurozonas tautsaimniecību konverģencei, būtu jāveic pamatīgākas reformas, pārejot uz vidēja termiņa un ilgtermiņa redzējumu attiecībā uz jaunām izaugsmes perspektīvām (2. posms – "EMS izveides pabeigšana"). Kopumā, lai Piecu priekšsēdētāju ziņojumu pārvērstu konkrētā rīcībā, ir nepieciešama kopīga izpratne par mērķi visu eurozonas dalībvalstu un ES iestāžu starpā. Šajā paziņojumā izklāstītie pasākumi attiecas uz eurozonas dalībvalstīm, bet process virzībai uz padziļinātu EMS ir atvērts visām ES dalībvalstīm. Tajā pašā laikā Komisija nodrošinās, ka vienotajā tirgū nerodas nekādi tirgus kropļojumi.

Ar šo paziņojumu un tam pievienotajiem priekšlikumiem tiek virzīti uz priekšu EMS padziļināšanas procesa 1. posma galvenie elementi. Pasākumu kopums ietver pārstrādātu pieeju Eiropas pusgadam; uzlabotus ekonomikas pārvaldības instrumentus, tostarp valstu konkurētspējas valžu un konsultatīvas Eiropas Fiskālās padomes ieviešanu; eurozonas pārstāvības lielāku vienotību starptautiskajās organizācijās, jo īpaši Starptautiskajā Valūtas fondā; un pasākumus finanšu savienības izveidei, jo īpaši ar Eiropas noguldījumu

[1] Eiropas ekonomikas un monetārās savienības izveides pabeigšana, Žana Kloda Junkera ciešā sadarbībā ar Donaldu Tusku, Jerūnu Deiselblūmu, Mario Dragi un Martinu Šulcu sagatavotais ziņojums, 2015. gada 22. jūnijs.
[2] Skatīt šā ziņojuma 1. pielikumu.
[3] http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5294_en.htm.

apdrošināšanas shēmas palīdzību. Šos pasākumus papildinās darbības, ko veiks kopā ar Eiropas Parlamentu, lai uzlabotu Eiropas ekonomikas pārvaldības sistēmas demokrātisko pārskatatbildību.

2. ATJAUNINĀTS EIROPAS PUSGADS

Ekonomikas un finanšu krīzes laikā ir būtiski nostiprināta ekonomikas politikas koordinācija EMS. Lai pārvarētu pirmskrīzes nelīdzsvarotību, strukturālos trūkumus un krīzes sekas, kā arī veicinātu investīcijas un atjaunotu vidēja termiņa izaugsmes potenciālu, šiem kopīgajiem noteikumiem, procedūrām un iestādēm ES līmenī ir galvenā nozīme.

Eiropas pusgads – 2011. gadā ieviestais ikgadējais cikls ekonomikas politikas koordinācijai ES līmenī – ir kļuvis par svarīgu instrumentu reformu īstenošanai valstu un ES līmenī. Tomēr dalībvalstīm būtu jāpanāk lielāks progress konkrētai valstij adresēto ieteikumu īstenošanā, ņemot vērā to, ka īstenošana līdz šim ir bijusi nevienmērīga un bieži vien ierobežota.

Gadu gaitā process ir pastāvīgi uzlabots, lai izmantotu tā stiprās puses un novērstu trūkumus. Nesen jaunā Komisija izmantoja savu pirmo Eiropas pusgadu 2015. gadā, lai būtiski racionalizētu šo pasākumu. Valstu ziņojumu publicēšana jau februārī radīja lielāku telpu patiesam dialogam ar dalībvalstīm, kas deva iespēju padziļinātām debatēm divpusējā un daudzpusējā līmenī, kā arī ar citām ieinteresētajām personām. Šāda agrāka publicēšana nozīmē arī to, ka ir jāpielāgo valsts reformu programmu loma, kurām būtu jākļūst par instrumentu, ar kuru dalībvalstis var reaģēt uz Komisijas analīzi, iesniedzot uz nākotni vērstas politikas iniciatīvas. Vairāk laika pārdomām un diskusijām radīja arī Komisijas priekšlikumu konkrētām valstīm adresētiem ieteikumiem agrāka publicēšana maijā. Šajā gadījumā Komisija būtiski samazināja ieteikumu skaitu, aptverot tikai galvenos prioritāšu jautājumus ar makroekonomikas un sociālu nozīmību, uz kuriem jāvērš dalībvalstu uzmanība turpmāko divpadsmit līdz astoņpadsmit mēnešu laikā. Kamēr šī koncentrācija ir jāsaglabā, valstu ziņojumos arī turpmāk tiks izmantota holistiskāka pieeja, aptverot plašāku tēmu loku, kuras ir ekonomiski nozīmīgas dalībvalstīm.

Šīs uzlabotās struktūras stabilitāte un īstenošana ir būtiska, lai turpmākajā laikposmā baudītu visus tās sniegtos ieguvumus. Tajā pašā laikā, balstoties uz šīm norisēm, dažas papildu korekcijas var sniegt papildu ieguvumus. Tas jo sevišķi ietver eurozonas un valstu dimensiju labāku integrāciju, spēcīgāku koncentrāciju uz nodarbinātības un sociālās jomas sniegumu, konverģences sekmēšanu, veicot salīdzinošo novērtēšanu un izmantojot paraugpraksi, un atbalstu reformām no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, un tehnisko palīdzību. 1. tabulā sniegts grafisks pārskats par ierosināto 2016. gada Eiropas pusgadu.

2.1. Eurozonas un valstu dimensiju labāka integrācija

Ņemot vērā eurozonas valstu lielāku savstarpēju atkarību un lielāku potenciālu radīt domino efektu starp valstīm, kurām ir kopīga valūta, ir nepieciešama visu eurozonas dalībvalstu budžeta procesu un ekonomikas politikas labāka koordinācija un stingrāka uzraudzība. Krīzes rezultātā gūtā pieredze ir divējāda: pirmkārt, neatbilstoša valstu fiskālās un ekonomikas

politikas un finanšu uzraudzība var radīt milzīgas ekonomiskās un sociālās grūtības; otrkārt, eurozona kopumā nav imūna pret lielu un destabilizējošu ekonomisku un finansiālu satricinājumu risku. Tādējādi, lai gan stabila valsts politika daudz dotu krīzes iespējas samazināšanai, ir pamatoti arī uzraudzīt un sīki analizēt kopējo fiskālo, ekonomikas un sociālo situāciju eurozonā kopumā, un ņemt vērā šo analīzi valstu politikas formulēšanā.

Jau tagad Eiropas pusgads ietver vispārēju eurozonas dimensiju, jo īpaši eurozonas dalībvalstu budžeta plānu projektu ikgadējā izvērtējumā un no tā izrietošajā vispārējā fiskālajā nostājā eurozonā, kā arī eurozonas ieteikumos. Šā procesa mērķis ir kopīgi noteikt prioritātes un pēc tam īstenot tās, ņemot vērā eurozonas perspektīvu. Tomēr šā procesa pamatā joprojām ir spēcīga atsevišķu valstu pieeja, un vispārējā eurozonas dimensija tiek ņemta vērā tikai netiešā veidā. Eiropas pusgadam vajadzētu būt strukturētam tā, ka vispirms notiek diskusijas un ieteikumi par eurozonu – vēl pirms diskusijām par konkrētām valstīm, lai kopējās problēmas tiktu pilnīgi atspoguļotas konkrētām valstīm noteiktajos pasākumos.

Tādēļ Komisija savā gada izaugsmes pētījumā, ko paredzēts publicēt novembrī, īpašu uzmanību pievērsīs galvenajām fiskālajām, ekonomikas, sociālajām un finanšu prioritātēm eurozonā kopumā. Konkrēti, Komisija aicina rīkot īpašu Eurogrupas diskusiju par eurozonas fiskālo nostāju saistībā ar tās veikto budžeta plānu projektu novērtējumu. Šim nolūkam varētu būt arī nepieciešams paātrināt ieteikuma eurozonai publicēšanu.

Diskusijām par eurozonas prioritātēm būtu jānotiek Padomē un Eurogrupā, kā arī ar Eiropas Parlamentu. Sekojošā kopējā izpratne tad nodrošinās ievirzes eurozonas dalībvalstu valsts reformu un stabilitātes programmu saturam aprīlī un atbilstošajiem konkrētai valstij adresētajiem ieteikumiem maijā.

2.2. Lielāks uzsvars uz nodarbinātības un sociāliem rādītājiem

Komisija jau ir veikusi pasākumus, lai uzlabotu koncentrāciju uz nodarbinātību un sociālajiem jautājumiem Eiropas pusgada un EMS padziļināšanas procesa kontekstā. 2015. gada valstu ziņojumos tika sīki apspriesta nodarbinātība un sociālās norises. Konkrētām valstīm adresētie ieteikumi šajās jomās tika adresēti vairumam dalībvalstu.

Nodarbinātības un sociālie aspekti tiek vēl vairāk uzsvērti arī makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūrā. Komisija 2015. gada sākumā ierosināja pievienot trīs rādītājus (aktivitātes rādītājs, jauniešu bezdarbs, ilgtermiņa bezdarbs) jau esošajiem makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras rezultātu pārskata 11 pamatrādītājiem. Tas palīdzētu noteikt sociālo un nodarbinātības kontekstu, kurā tiek veikta korekcija, kas galu galā tiktu izmantots labākas politikas izstrādē. Komisija plāno izmantot pamatrādītāju paplašināto sarakstu jau 2016. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumā.

Lielāka uzmanība ir pievērsta arī jaunu makroekonomikas korekciju programmu sociālajam taisnīgumam, lai nodrošinātu, ka korekcija ir sadalīta taisnīgi un aizsargā visneaizsargātākos sabiedrības locekļus. Komisija pirmo reizi sagatavoja saprašanās memoranda ar Grieķiju

sociālās ietekmes novērtējumu[4]. Tā plāno turpināt šo praksi attiecībā uz citām stabilitātes atbalsta programmām nākotnē.

Vairāki papildu pasākumi būtu jāveic, lai panāktu spēcīgāku koncentrāciju uz dalībvalstu sniegumu nodarbinātības un sociālajā jomā. Dalībvalstīm būtu jāpievērš lielāka uzmanība valstu sociālo partneru ieguldījumam, jo īpaši, lai stiprinātu atbildību par reformu centieniem. Šajā nolūkā Komisija rosina sociālo partneru ciešāku iesaisti valsts reformu programmu izstrādē. Turklāt Komisijas pārstāvniecības dalībvalstīs apspriedīsies ar valsts sociālajiem partneriem iepriekš noteiktos galvenajos Eiropas pusgada posmos. Šos pasākumus papildinātu pastiprināts dialogs ar sociālajiem partneriem Eiropas pusgada apmeklējumu laikā. Turklāt ES līmeņa sociālo partneru iesaistīšana tiks turpināta un, iespējams, uzlabota, piemēram, atjaunojot Augstākā līmeņa trīspusēju sociālo lietu sanāksmi un makroekonomisko dialogu, lai stiprinātu šo partneru ieguldījumu Eiropas pusgada procesā.

Konverģence, lai nodarbinātības un sociālās politikas jomā tiktu izmantota paraugprakse, sekmētu EMS projekta labāku funkcionēšanu un leģitimitāti. Īstermiņā šādu augšupēju konverģenci varētu panākt, izstrādājot kopējus kritērijus saskaņā ar "elastdrošības" jēdziena elementiem, piemēram, elastīgiem un uzticamiem darba līgumiem, kas nepieļauj divu līmeņu darba tirgu, visaptverošām mūžizglītības stratēģijām, efektīvu politiku, lai palīdzētu bezdarbniekiem atgriezties darba tirgū, mūsdienīgām un iekļaujošām sociālās aizsardzības un izglītības sistēmām, kā arī veicinošu nodokļu sistēmu attiecībā uz darbaspēku. Komisija arī apstiprināja savu nodomu nākt klajā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru, kura pamatā būtu esošais *acquis* un kas kalpotu par vispārējā konverģences procesa virziena rādītāju.

2.3. Konverģences veicināšana, nosakot kritērijus un izmantojot paraugpraksi

Piecu priekšsēdētāju ziņojumā uzsvērta vērtēšanas kritēriju izmantošana un snieguma savstarpēja izvērtēšana, lai sasniegtu konverģenci un panāktu vienlīdz noturīgas ekonomiskās struktūras visā eurozonā. Savstarpējās izvērtēšanas mērķis ir noteikt nepietiekamu sniegumu un atbalstīt konverģenci attiecībā uz labāko rezultātu guvējiem darba tirgu, konkurētspējas, uzņēmējdarbības vides un publiskās pārvaldes jomās, kā arī noteiktos nodokļu politikas aspektos. Kritēriju noteikšana var palīdzēt uzlabot atbildību par dalībvalstu strukturālo reformu programmām un sekmēt to īstenošanu.

Kā liecina Eurogrupā notiekošie salīdzinošās novērtēšanas pasākumi (piemēram, attiecībā uz nodokļu īpatsvaru darbaspēka izmaksās), ja kritēriji tiek izmantoti pareizi, tie var būt patiesi ietekmīgs līdzeklis rīcības rosināšanai. Konkrēti, salīdzinošās novērtēšanas rādītājiem ir jāatbilst divām prasībām. Pirmkārt, tiem ir jābūt cieši saistītiem ar politikas svirām tā, lai to rezultātā rastos reālas un nozīmīgas politikas sekas. Otrkārt, ir jābūt stabiliem pierādījumiem un pietiekamai vienprātībai, ka tie būtiski palīdz sasniegt augstāka līmeņa mērķus, piemēram,

[4] Skatīt dokumentu tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/pdf/assessment_social_impact_en.pdf.

darbvietas, izaugsmi, konkurētspēju, sociālo iekļautību un taisnīgumu vai finansiālo stabilitāti[5].

Šādu rādītāju pieejamība, to statistiskā uzticamība, sarežģītība un tas, cik lielā mērā tie aptver visu reālo situāciju, var būtiski atšķirties dažādās politikas jomās. Līdz ar to salīdzinošās novērtēšanas īstenošanai būtu jāļauj veikt piemērotas korekcijas pa politikas jomām. Turklāt kritēriju izmantošana ir jāpapildina ar ekonomisko analīzi, kas ļauj pārdomāt potenciālos kompromisus politikas jomu starpā un padziļināti novērtēt politikas sekas.

Sākot ar 2016. gada Eiropas pusgadu, Komisija pakāpeniski ierosinās kritērijus un savstarpējas izvērtēšanas pasākumus dažādās politikas vai tematiskajās jomās. Tie tiks integrēti debatēs attiecīgajos Padomes sastāvos un Eurogrupā, lai sekmētu kopīgu izpratni par problēmām un to politikas risinājumiem.

Diskusiju un novērtējumu rezultāti tiks integrēti Eiropas pusgadā un palīdzēs stiprināt politikas virzienu konverģenci, it sevišķi ņemot vērā 2. posmu.

2.4. Mērķtiecīgāks atbalsts reformām, izmantojot ES fondus un tehnisko palīdzību

Lai atbalstītu strukturālās reformas saskaņā ar ES līmenī noteiktajām kopējām ekonomikas prioritātēm, Komisija centīsies uzlabot Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanu, lai atbalstītu galvenās prioritātes, kuras uzsvērtas konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos, tostarp izmantojot pasākumus, kas sasaista šo fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību[6]. Jaunais tiesiskais regulējums paredz, ka programmās, kuras līdzfinansē no ESI fondiem, tiek ņemti vērā visi attiecīgie konkrētām valstīm adresētie ieteikumi. Līdz 2017. gadam Komisija uzraudzīs un ziņos par progresu nosprausto mērķu īstenošanā. Kohēzijas politikas reforma 2013. gadā ieviesa tā saukto makroekonomisko nosacījumu principu visiem pieciem Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem. Šī ir daļa no plašākiem centieniem nodrošināt, ka Eiropas strukturālie un investīciju fondi tiek izmantoti to reformu atbalstam, kuras ir noteiktas kā īpaši svarīgas sociālajam un ekonomiskajam

[5] Šādi nozīmīgi rādītāji ietver, piemēram, uzņēmumu ienākšanu tirgū un iziešanu no tā, bezdarba līmeņus (piem., jauniešu un ilgtermiņa bezdarbs) un izglītības iegūšanas līmeni. Ir pierādīts, ka tiem ir saistība ar ekonomikas izaugsmi, ražīgumu, inovāciju, nodarbinātību un taisnīgumu. Vienlaikus tie norāda uz konkrētām politikas svirām, kuras būtu jāņem vērā, lai uzlabotu sniegumu. Tās ietver – attiecībā uz jau minētajiem piemēriem – darbības, kas ietekmē uzņēmējdarbības veikšanas vieglumu, pasākumus, kas ietekmē darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu, piemēram, bezdarbnieka pabalstu aktivizēšanas komponente, un nodokļu īpatsvars darbaspēka izmaksās, un piekļuves izglītībai uzlabošanu.

[6] 23. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006.

sniegumam dalībvalstīs, un nodrošināt, ka Eiropas strukturālo un investīciju fondu efektivitāti nemazina maldīga makroekonomikas politika[7].

Vienlaikus reformu īstenošana tiks atbalstīta, izmantojot ES finansējuma programmas to politikas jomās un pakāpeniski ieviešot tehniskās palīdzības piedāvājumus, ko veic Komisijas Strukturālo reformu atbalsta dienests. Komisija ir izveidojusi šo dienestu, lai visām dalībvalstīm pēc pieprasījuma būtu pieejama tehniskā palīdzība reformu sagatavošanai un efektīvai īstenošanai saistībā ar ekonomikas pārvaldības procesiem (īpaši, lai īstenotu konkrētai valstij adresētos ieteikumus, pasākumus saskaņā ar makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru vai reformas saskaņā ar stabilitātes atbalsta programmām), tostarp izmantojot atbalstu ES fondu lietderīgai un efektīvai izmantošanai.

.

3. EKONOMIKAS PĀRVALDĪBAS INSTRUMENTU UZLABOŠANA

Pēc ekonomikas un finanšu krīzes ekonomikas pārvaldības regulējums ir ievērojami pastiprināts, ieviešot sešu tiesību aktu kopumu, divu tiesību aktu kopumu un Līgumu par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā (LSKP)[8]. Ar nostiprinātajiem fiskālajiem noteikumiem, kā arī nesen izveidoto makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru ir būtiski padziļināta un paplašināta ES pasākumu darbības joma un iespējamā efektivitāte.

Pastiprinātā ekonomikas pārvaldības regulējuma[9] pirmajā pārskatīšanā tika konstatētas dažas jomas, kuras var uzlabot, jo īpaši attiecībā uz politikas veidošanas pārredzamību, sarežģītību un paredzamību, kas ir būtiski attiecībā uz instrumentu efektivitāti. Īsais pieredzes laiks darbā ar jaunajiem instrumentiem, no kuriem daži stājās spēkā tikai nesen, ierobežo iespēju izdarīt stabilus secinājumus par to ietekmi uz izaugsmi, nelīdzsvarotību un konverģenci.

Ir nepieciešams vairāk pierādījumu un lielāka pieredze darbā ar reformētajām pārvaldības struktūrām, pirms uzsākt turpmāku tiesību aktu reformu. Pašreizējos apstākļos Komisija centīsies panākt pieejamo instrumentu pilnīgu un pārredzamu piemērošanu. Līdztekus Komisija plāno uzlabot skaidrību un samazināt pašreizējā regulējuma – no fiskālajiem noteikumiem līdz makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras piemērošanas –

[7] No vienas puses, Komisija var pieprasīt izdarīt grozījumus dalībvalstu partnerības nolīgumos un programmās, kas reglamentē ES fondu izmantojumu, lai atbalstītu Padomes ieteikumu īstenošanu vai lai maksimāli palielinātu Eiropas strukturālo un investīciju fondu ietekmi dalībvalstīs, kuras saņem finansiālo palīdzību no ES. Ja dalībvalsts neveic šādus grozījumus, Komisija var ierosināt Padomei apturēt attiecīgo programmu maksājumus. No otras puses, Komisijai jāierosina apturēt saistības vai maksājumus, ja dalībvalsts neveic koriģējošus pasākumus saskaņā ar ekonomikas pārvaldības procedūrām, piemēram, pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru un/vai pārmērīgas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru, vai stabilitātes atbalsta programmu.

[8] Sešu tiesību aktu kopums: Regulas (ES) Nr. 1173/2011; Nr. 1174/2011; Nr. 1175/2011; Nr. 1176/2011; Nr. 1177/2011; Direktīva 2011/85/ES. Divu tiesību aktu kopums: Regulas (ES) Nr. 472/2013; Nr. 473/2013. LSKP: http://www.consilium.europa.eu/lv/european-council/pdf/Treaty-on-Stability-Coordination-and-Governance-TSCG/. LSKP fiskālo daļu sauc arī par "Fiskālo paktu".

[9] Ekonomikas pārvaldības pārskats, ziņojums par to, kā tiek piemērota Regula (ES) Nr. 1173/2011; Nr. 1174/2011. Nr. 1175/2011. Nr. 1176/2011. Nr. 1177/2011. Nr. 472/2013. Nr. 473/2013. COM(2014) 905, 28.11.2014.

sarežģītību. Turklāt, kā norādīts Piecu priekšsēdētāju ziņojumā, Komisija atbalsta valstu konkurētspējas valžu sistēmas ieviešanu un konsultatīvas Eiropas Fiskālās padomes izveidi.

3.1. Pašreizējo fiskālo noteikumu pārredzamības uzlabošana un sarežģītības mazināšana

Ar mērķi uzlabot pārredzamību, kā Komisija piemēro Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus, Komisija publicēja "Rokasgrāmatu par Stabilitātes un izaugsmes paktu"[10]. Rokasgrāmata tiks ik gadu atjaunināta, lai savlaicīgi atspoguļotu pārmaiņas noteikumu un uzraudzības prakses attīstībā. Turklāt Komisija dalās ar dalībvalstīm datos un aprēķinos, kas ir tās uzraudzības lēmumu pamatā. Komisija arī plāno dalīties tajā pašā informācijā ar valstu fiskālajām padomēm un — pēc apspriešanās ar dalībvalstīm — ar sabiedrību. Jaunā, neatkarīgā, konsultatīvā Eiropas Fiskālā padome (sk. 3.4. iedaļu) palīdzēs palielināt pārredzamību. Lai nodrošinātu informāciju valstu budžeta plānu projektu formulēšanai, Komisija septembrī arī sāks iepazīstināt ar visu ārējo ekonomikas pieņēmumu atjauninājumu.

Veidu, kādā noteikumi tiek īstenoti, var vienkāršot un padarīt pārredzamāku, nemainot šo noteikumu juridisko pamatu. Komisija centīsies sniegt šādus precizējumus ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm.

Pirmkārt, Komisija nodrošinās metodikas konsekvenci starp pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras parāda prasību un dalībvalstu strukturālā budžeta mērķiem, kas pazīstami kā vidējā termiņa budžeta mērķi. Ekonomikas pārvaldības nesenā stiprināšana ir pārvērtusi pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras parāda kritēriju vienkāršā noteikumā attiecībā uz tāda valdības parāda samazināšanu, kas pārsniedz 60 % no IKP. Tomēr joprojām nav precizēts, kādai vajadzētu būt prasības nozīmei, izlemjot to, vai dalībvalstij jāpiemēro pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra. Atjauninot vidējā termiņa budžeta mērķu zemākās robežvērtības, ko dalībvalstis var noteikt, Komisija nodrošinās šādu vērtību konsekvenci attiecībā uz parāda prasību vidējā termiņā.

Otrkārt, Komisijas mērķis būs racionalizēt metodiku, lai izvērtētu atbilstību Stabilitātes un izaugsmes paktam. Ņemot vērā gadu gaitā notikušās apspriedes ar dalībvalstīm, patlaban, lai izvērtētu to dalībvalstu fiskālās politikas atbilstību, kurām piemēro Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvo daļu un pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru, tiek izmantoti dažādi budžeta rādītāju kopumi. Saskaņota un konsekventa pieeja veicinās vienkāršošanu, un būtu iespējama konsekventāka pāreja no Stabilitātes un izaugsmes pakta koriģējošā režīma uz preventīvo režīmu. Līdz ar to Komisija izpētīs veidus, kā vairāk paļauties uz vienu praktisku rādītāju, kas raksturo atbilstību Stabilitātes un izaugsmes paktam.

Treškārt, Komisija izpētīs iespēju atjaunināt daudzgadu Padomes ieteikumus pārmērīga budžeta deficīta samazināšanai, lai ņemtu vērā ne tikai ekonomikas vides neparedzētas pasliktināšanās apstākļus – kā tas ir nepārprotami paredzēts Stabilitātes un izaugsmes paktā –, bet arī neparedzētus uzlabojumus. Šāda pieeja atbalstītu pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras mērķi nodrošināt pārmērīga budžeta deficīta situāciju savlaicīgu novēršanu.

[10] http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2013/pdf/ocp151_en.pdf.

Visbeidzot, Komisija pārskata to noteikumu transponēšanu, kuri izklāstīti tā dēvētajā Fiskālajā paktā (t. i., Līguma par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā fiskālā daļa) un kuru mērķis ir pastiprināt konsekvenci starp valstu un Eiropas fiskālo regulējumu un uzlabot dalībvalstu atbildību par šiem noteikumiem. Komisija veica analīzi par Fiskālā pakta iekļaušanu valstu tiesību aktos saskaņā ar LSKP 3. panta 2. punktu. Komisija iesaistījās sākotnējās apspriedēs ar līgumslēdzējām pusēm ar mērķi dot tām (vajadzības gadījumā) iespēju iesniegt savus apsvērumus par Komisijas konstatējumiem, kā paredzēts LSKP 8. panta 1. punktā, un tad publicēt savu ziņojumu par pakta iekļaušanu saskaņā ar minēto pantu.

3.2. Stiprāka makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūra

Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūra ir bijusi noderīga, izvirzot ekonomikas uzraudzības priekšplānā galvenos jautājumus par nelīdzsvarotību, un ir bijusi efektīva, atbalstot efektīvu politikas pielāgošanu dažās valstīs (piemēram, Spānijā un Slovēnijā). Tomēr pieredze liecina, ka īstenošanu var uzlabot vairākos veidos.

Pirmkārt, Komisijas lēmumu pārredzamība makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras ietvaros tiks uzlabota, publicējot "kompendiju", kurā vienuviet tiks apkopota un izklāstīta attiecīgā informācija par makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras īstenošanu. Arī padziļināto pārskatu konstatējumi tiks izklāstīti skaidrākā veidā gan ziņojumos par valstīm, gan paziņojumā, kurā sniegti padziļināto pārskatu secinājumi. Komisija arī iepazīstinās ar pieņemto lēmumu precīzi formulētu pamatojumu, tostarp attiecībā uz konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem, kas sasaistīti ar makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru.

Otrkārt, Komisija nodrošinās pienācīgus pēcpasākumus situācijā, kad konstatēta pārmērīga nelīdzsvarotība. Tam nepieciešams ekonomisks vērtējums un aktīva sadarbība ar dalībvalstīm, lai risinātu to īpašās problēmas un nodrošinātu vietējo atbildību par reformām. Līdz šim Komisija dalībvalstis ar nelīdzsvarotību iedalīja dažādās kategorijās, kuras laika gaitā mainījās un kurām, atkarībā no nelīdzsvarotības būtības un intensitātes, bija vajadzīga dažādu pakāpju uzraudzība un politikas rīcība. Pārmērīgas nelīdzsvarotības novēršanas procedūra vēl nav izmantota. Komisija stabilizēs kategorijas, precizēs kritērijus, saskaņā ar kuriem tā pieņem savu lēmumu, un labāk izskaidros saikni starp nelīdzsvarotības būtību un to, kā tā tiek risināta konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos. Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm, tostarp ar jaunajām konkurētspējas valdēm[11], par to, kā vislabāk novērst nelīdzsvarotību un ieviest spēcīgu un laikā ierobežotu īpašas uzraudzības sistēmu īstenošanas atbalstam. Pārmērīgas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru var uzsākt, ja nav pietiekamas apņēmības veikt reformas un trūkst efektīva progresa īstenošanas jomā, un tā tiks izmantota smagas makroekonomikas nelīdzsvarotības (piemēram, nelīdzsvarotības, kas izraisīja krīzes) gadījumā, kura apdraud ekonomiskās un monetārās savienības pareizu darbību. Komisija arī aicinās Padomi vairāk iesaistīties to valstu īpašā uzraudzībā, kurās pastāv pārmērīga

[11] Skatīt 3.3. iedaļu.

nelīdzsvarotība, bet attiecībā uz kurām pārmērīgas nelīdzsvarotības novēršanas procedūra nav uzsākta.

Treškārt, tiks uzlabota makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras eurozonas dimensija. Eurozonas apsvērumi tiks labāk integrēti saistītajos dokumentos (brīdināšanas mehānisma ziņojumā un paziņojumā par padziļināto pārskatu konstatējumiem) un lēmumos. Ar makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru turpinās risināt kaitīgo ārējo deficītu korekcijas jautājumu, kā arī sekmēs atbilstošas reformas valstīs, kuras uzkrāj lielus un pastāvīgus tekošā konta pārpalikumus.

3.3. Valstu konkurētspējas valžu sistēma

Konkurētspēja ir nozīmīga noturībai un pielāgošanās spējai monetārajā savienībā un tam, lai nodrošinātu ilgtspējīgu izaugsmi un uz nākotni vērstu konverģenci. Lai veicinātu strukturālo reformu progresu konkurētspējas jomā, pastāvošie ES mehānismi ekonomikas politikas koordinācijai ir jābalsta ar spēcīgu valsts atbildību par reformu programmām. Ir saprātīgi piesaistīt neatkarīgu politikas zinātību valsts līmenī un nostiprināt politikas dialogu starp ES un dalībvalstīm. Tāpēc Komisija ierosina Padomei ieteikt dalībvalstīm izveidot valstu konkurētspējas valdes, kuras seko līdzi darbības rezultātiem un politikai konkurētspējas jomā.

Konkurētspējas valdes palīdzētu uzlabot valstu politikas veidošanas procesu, sniedzot neatkarīgu zinātību, jo īpaši par konkurētspējas snieguma izvērtēšanu un ar konkurētspēju saistītām reformām. Tādējādi šīs valdes palīdzētu izstrādāt un īstenot efektīvas reformas, tostarp reaģējot uz konkrētai valstij adresētajiem ieteikumiem. Uzraugāmo konkurētspējas aspektu darbības jomai būtu jāatspoguļo vispusīgais priekšstats par konkurētspēju, tai skaitā cenu un ārpuscenu norises. Konkurētspējas valdes katru gadu apkopotu un publicētu savus konstatējumus par uzraudzītajām jomām.

Konkurētspējas valdēm būtu jāatbilst virknei vispārēju principu, ņemot vērā pieredzes un prakses dažādību dalībvalstīs. Valžu ieteikumi būtu jāizmanto algu noteikšanas procesos, taču to mērķis nav nedz iejaukties algu noteikšanas procesā un sociālo partneru lomā, nedz saskaņot valstu algu noteikšanas sistēmas. Valdēm vajadzētu būt neatkarīgām no valsts pārvaldes iestādēm, kas nodarbojas ar saistītiem jautājumiem, un tām vajadzētu spēt nodrošināt augstas kvalitātes ekonomisko analīzi. Ja šīs prasības ir izpildītas, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai brīvi veidot savas valsts konkurētspējas valdi, vai nu izveidojot jaunas iestādes, vai arī pielāgojot pastāvošo struktūru pilnvaras.

Komisija kopā ar šo paziņojumu pieņem priekšlikumu Padomes ieteikumam par valstu konkurētspējas valžu izveidi. Tas ir adresēts eurozonas dalībvalstīm, bet pārējās dalībvalstis arī tiek rosinātas izveidot līdzīgas struktūras. Komisija uzraudzīs ieteikuma pēcpasākumus un, ja tas būs nepieciešams 2. posmā, iesniegs saistošā dokumentā ietvertus vispārējus principus.

3.4. Konsultatīva Eiropas Fiskālā padome

Pēdējo gadu laikā gūts apliecinājums tam, ka atbildīga fiskālā politika ir svarīga kā viens no galvenajiem Eiropas izaugsmes stratēģijas balstiem. Fiskālajai politikai būtu jāveicina makroekonomikas stabilitāte saskaņā ar fiskālo regulējumu, kas balstīta uz noteikumiem. Eurozonā ir īpaši svarīgi, ka valstis īsteno atbildīgu fiskālo politiku.

Kopā ar šo paziņojumu Komisija izveido neatkarīgu konsultatīvu Eiropas Fiskālo padomi. Attiecībā uz daudzpusējo uzraudzību eurozonā šī padome darbosies padomdevēja statusā. Tajā būs pieci atzīti eksperti ar atbilstošu kompetenci un pieredzi makroekonomikā un praktiskajā budžeta politikas veidošanā. Padomes ieteikumu pamatā būs ekonomisks novērtējums, kas atbilst ES fiskālajiem noteikumiem.

Fiskālajai padomei būtu jāsniedz vērtējums par ES fiskālā regulējuma īstenošanu, it īpaši attiecībā uz lēmumu horizontālo konsekvenci un budžeta uzraudzības īstenošanu, īpaši smagiem noteikumu pārkāpšanas gadījumiem un to, cik adekvāta ir faktiskā fiskālā nostāja eurozonas un atsevišķu valstu līmenī.

Tā kā Stabilitātes un izaugsmes pakts koncentrējas uz valstu budžeta bilancēm un parāda attīstību un nenosaka kopīgo fiskālo nostāju, padomei vajadzētu arī veicināt argumentētākas diskusijas par budžeta politikas vispārējo ietekmi eurozonas un valstu līmenī ar mērķi panākt atbilstošu fiskālo nostāju eurozonā. Ja Fiskālā padome konstatē riskus, kas apdraud ekonomiskās un monetārās savienības pienācīgu darbību, tā savu ieteikumu sniedz kopā ar konkrētiem apsvērumiem par politikas risinājumiem, kas iespējami Stabilitātes un izaugsmes pakta ietvaros.

Padome sadarbosies arī ar valstu fiskālajām padomēm, un sadarbības mērķis būs apmainīties ar labāko praksi un veicināt vienotu izpratni. Tas darāms tiešā saistībā ar padomes uzdevumiem un savstarpēji ievērojot valstu fiskālo padomju un Eiropas Fiskālās padomes prerogatīvas un juridisko pamatu.

4. EUROZONAS ĀRĒJĀ PĀRSTĀVĪBA

Lai pabeigtu EMS izveidi, lielākai atbildībai un integrācijai ES un eurozonas līmenī ir jāiet roku rokā ar iestāžu stiprināšanu. Eurozonas ārējā pārstāvība ir viena no jomām, kurā konkrēti pasākumi, kas nepieciešami virzībai uz šo mērķi, ir skaidri noteikti Līgumā un tāpēc tos var veikt jau šodien.

Eurozonas ekonomiskā un finansiālā ietekme un tas, ka pastāv vienota monetārā un valūtas maiņas kursa politika, ir palielinājuši eurozonas politikas lēmumu un norišu ekonomikā nozīmību pasaules ekonomikā. Vienlaikus stingrāka pārvaldības sistēma eurozonai un finanšu sektora regulējuma un pārraudzības spēcīgā konverģence banku savienības kontekstā ir stiprinājuši eurozonu no iekšienes.

Arī par progresu, kas panākts attiecībā uz turpmāku iekšējo integrāciju eurozonā, ir jāsniedz informācija uz āru, lai eurozona varētu uzņemties aktīvāku lomu starptautiskajās finanšu

iestādēs un efektīvāk veidot savu turpmāko lomu pasaules finanšu sistēmā. Saskaņotāka pārstāvība būtu izdevīga arī trešām valstīm, jo īpaši nodrošinot stingrāku un saskaņotāku eurozonas ieguldījumu pasaules mēroga ekonomikas un finanšu stabilitātē.

Ievērojams progress ir panākts, nostiprinot Savienības un eurozonas ārējo pārstāvību daudzos starptautiskos ekonomikas un finanšu forumos. Starptautiskajā Valūtas fondā tika paveiktas šādas darbības: koordinēšanas pasākumu stiprināšana 2007. gadā, ES pārstāvju grupas Starptautiskajā Valūtas fondā (t.s. *EURIMF*) priekšsēdētāja ievēlēšana, darba attiecību uzlabošana starp Ekonomikas un finanšu komitejas apakškomiteju Starptautiskā Valūtas fonda jautājumos (EFK/*SCIMF*) un *EURIMF*, kā arī pastiprināta koordinācija starp *EURIMF* locekļiem jautājumos par valdes stratēģijām. Tomēr, lai panāktu patiesi vienotu ārējo pārstāvību, ir jāveic turpmāki pasākumi.

Kopā ar šo paziņojumu Komisija iesniedz paziņojumu, kurā iezīmēta virzība uz aizvien vienotāku EMS ārējo pārstāvību[12]. Tajā arī izvirzīts priekšlikums Padomes lēmumam saskaņā ar LESD 138. pantu, minētajā lēmumā nosakot pasākumus eurozonas vienotas pārstāvības izveidei Starptautiskajā Valūtas fondā[13]. Eurozonas ārējā pārstāvība Starptautiskajā Valūtas fondā joprojām ir ļoti sadrumstalota, lai arī fondam, nodrošinot aizdevumu instrumentus un uzraudzību, ir galvenā institucionālā loma globālajā ekonomikas pārvaldībā. Šādi pasākumi būtu jānosaka un par tiem būtu jāvienojas nekavējoties, taču jāievieš pakāpeniski, lai ļautu visām iesaistītajām pusēm – ES un starptautiskā līmenī – veikt nepieciešamos juridiskos un institucionālos pielāgojumus.

Ņemot vērā EMS turpmāko attīstību vai attīstības tendences starptautiskajā finanšu struktūrā, Komisija var nolemt, ka ir lietderīgas citas iniciatīvas, lai eurozonas ārējo pārstāvību stiprinātu arī citos starptautiskos forumos.

5. PASĀKUMI FINANŠU SAVIENĪBAS IZVEIDEI

Papildus panāktajam progresam ekonomikas pārvaldības jomās banku savienības izveides pabeigšana ir nozīmīgs solis virzībā uz pilnīgu un padziļinātu EMS. Attiecībā uz vienoto valūtu vienota un pilnībā integrēta finanšu sistēma ir priekšnosacījums ne tikai monetārās politikas pienācīgai īstenošanai, bet arī atbilstošai riska diversifikācijai starp valstīm un vispārējas uzticēšanās banku sistēmai saglabāšanai visā eurozonā. Pēdējos gados šajā jomā ir panākta vienošanās par svarīgiem pasākumiem, bet darbu nepieciešams turpināt.

Pirmkārt, Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm, lai pilnībā īstenotu pieņemtos tiesību aktus. Jau pilnībā darbojas vienotais uzraudzības mehānisms, kura mērķis ir neatkarīga un vienādi augstas kvalitātes uzraudzība, savukārt no 2016. gada 1. janvāra vienotais noregulējuma mehānisms nodrošinās efektīvu noregulējumu grūtībās nonākušām bankām. Komisija pilnībā izmantos savas pilnvaras saskaņā ar Līgumu, lai nodrošinātu, ka pēc iespējas ātrāk visās dalībvalstīs pilnībā tiek transponēta Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīva (termiņš

[12] Skatīt 2015. gada 21. oktobra COM(2015)602.
[13] Skatīt 2015. gada 21. oktobra COM(2015)603.

bija 2015. gada janvāris)[14] un Noguldījumu garantiju sistēmu direktīva (termiņš bija 2015. gada jūlijs)[15]. Dalībvalstis tiek mudinātas līdz 2015. gada 30. novembrim ratificēt Starpvaldību nolīgumu par vienoto noregulējuma mehānismu[16].

Otrkārt, Komisija mudina dalībvalstis nekavējoties panākt vienošanos par efektīvu pagaidu finansēšanas mehānismu, lai nodrošinātu, ka laikposmā, kamēr vienotais noregulējuma fonds tiek pakāpeniski veidots ar iemaksām no banku sektora, vienotā noregulējuma mehānisma rīcībā ir pietiekami līdzekļi, lai finansētu iespējamās atlikušās noregulējuma izmaksas grūtībās nonākušām bankām saskaņā ar Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīvu. Tāpat dalībvalstīm būtu ātri jāvienojas par vienotā noregulējuma fonda kopīgu atbalsta mehānismu, kam vidējā termiņā vajadzētu būt fiskāli neitrālam.

Treškārt, Komisija līdz gada beigām sagatavos leģislatīvā akta priekšlikumu par pirmajiem soļiem ceļā uz kopēju Eiropas noguldījumu apdrošināšanas shēmu ar mērķi izveidot eiropeiskāku sistēmu, kas nošķirta no valsts, lai uzlabotu finanšu stabilitāti un lai iedzīvotāji varētu būt pārliecināti, ka viņu noguldījumu drošība nav atkarīga no to ģeogrāfiskās atrašanās vietas.

Pirmais solis ceļā uz vienotāku sistēmu tiks sperts, balstoties uz „pārapdrošināšanas" pieeju. Kopīgs pārapdrošināšanas fonds — papildus pastāvošajām valstu noguldījumu garantiju sistēmām — varētu būt lietderīgs konkrētos apstākļos, kad ir jāiesaista valstu noguldījumu garantiju sistēmas. Šie noteikumi būtu jāizstrādā, lai mazinātu atbildību par fondu un samazinātu bezrūpīgas rīcības risku valsts līmenī, un tiem būtu jāatspoguļo fakts, ka valsts līdzekļi tiek apkopoti pakāpeniski un atšķirīgie sākumpunkti tiek attiecīgi pielāgoti. Eiropas noguldījumu apdrošināšanas shēma būtu obligāta eurozonas dalībvalstīm un atvērta eurozonā neietilpstošām dalībvalstīm, kuras vēlas pievienoties banku savienībai.

Ceturtkārt, vienlaikus ar priekšlikumu par Eiropas noguldījumu apdrošināšanas shēmu Komisija ir apņēmusies vēl vairāk mazināt riskus un nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus banku sektorā un mazināt saikni starp bankām un valsti. Lai to panāktu, tiks izklāstīts, kā panākt virzību šajās būtiskajās jomās, kurās var būt nepieciešams pārskatīt un papildināt regulatīvās un uzraudzības sistēmas, lai sasniegtu šos mērķus.

[14] 2015. gada 19. oktobrī Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīvu vēl nebija vai tikai daļēji bija transponējušas 12 dalībvalstis: Čehijas Republika, Luksemburga, Polija, Rumānija, Zviedrija, Itālija, Lietuva, Beļģija, Kipra, Nīderlande, Spānija un Slovēnija.

[15] 2015. gada 19. oktobrī Noguldījumu garantiju sistēmu direktīvu vēl nebija vai tikai daļēji bija transponējušas 18 dalībvalstis: Čehijas Republika, Spānija, Francija, Slovākija, Beļģija, Igaunija, Īrija, Grieķija, Itālija, Kipra, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Polija, Rumānija, Slovēnija un Zviedrija.

[16] 2015. gada 19. oktobrī Starpvaldību nolīgumu vēl nebija ratificējušas vai ratifikācijas dokumentus vēl nebija iesniegušas 13 dalībvalstis: Austrija, Beļģija, Igaunija, Vācija, Grieķija, Īrija, Itālija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle un Slovēnija.

Visbeidzot, līdz ar banku savienības izveidi galvenā prioritāte ir kapitāla tirgu savienība. Eiropas Komisija 30. septembrī publicēja kapitāla tirgu savienības rīcības plānu, kura mērķis ir, *inter alia*, nodrošināt vairāk diversificētus finansējuma avotus uzņēmumiem un stiprināt pārrobežu riska dalīšanu, padziļinot obligāciju un kapitāla vērtspapīru tirgu integrāciju.

6. EFEKTĪVA DEMOKRĀTISKĀ LEĢITIMITĀTE, ATBILDĪBA UN PĀRSKATATBILDĪBA

Efektīva demokrātiskā leģitimitāte un pārskatatbildība ir ļoti svarīga, lai stiprinātu atbildību EMS padziļināšanas 1. posmā, un ir obligāti nepieciešama 2. posmā, kad plānotās iniciatīvas ietver lielāku suverenitātes apvienošanu. Pēdējos gados Komisija ir pakāpeniski izveidojusi dziļāku un pastāvīgāku dialogu ar dalībvalstīm, izmantojot divpusējas tikšanās, mērķtiecīgākas apspriedes Padomē un plašākus tehniskas un politiskas dabas apmeklējumus galvaspilsētās. Komisija turpinās pastiprināt šos dialogus, izmantojot arī Eiropas pusgada koordinatoru tīklu dalībvalstīs.

Eiropas Parlaments ir veicis pirmos praktiskos pasākumus, kuru mērķis ir parlamentārās uzraudzības stiprināšana Eiropas pusgada ietvaros. Starp Eiropas Parlamentu, Padomi, Komisiju un Eurogrupu ir notikuši "ekonomikas dialogi" saskaņā ar sešu tiesību aktu kopumā un divu tiesību aktu kopumā ietvertajiem noteikumiem. Šie dialogi jau bija daļa no pēdējā Eiropas pusgada kārtām. Taču minētos dialogus var uzlabot, vienojoties par īpašiem tiem paredzētiem laikiem galvenajā no pusgada cikla posmiem. Ir izveidots jauns parlamentārās sadarbības veids, kura mērķis ir apvienot Eiropas un valsts mēroga dalībniekus. Tas notiks Eiropas parlamentārajā nedēļā, kuru rīko Eiropas Parlaments sadarbībā ar valstu parlamentiem un kurā piedalās pārstāvji no valstu parlamentiem, lai padziļināti apspriestu politikas prioritātes. Divu tiesību aktu kopumā noteikts arī, ka valstu parlamentiem ir tiesības uzaicināt komisāru, lai tas prezentētu Komisijas viedokli par budžeta plāna projektu vai tās ieteikumus dalībvalstij, kurai piemēro pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru.

Saskaņā ar atjaunoto Eiropas pusgadu šo parlamentu iesaistes pasākumu grafiku un pievienoto vērtību varētu vēl pastiprināt. Konkrētāk, Komisija kopā ar Eiropas Parlamentu varētu rīkot plenārsēdi vēl pirms gada izaugsmes pētījuma iesniegšanas un turpināt diskusiju pēc tā pieņemšanas. Turklāt saskaņā ar sešu tiesību aktu kopumā ietvertajiem noteikumiem otru īpaši paredzētu plenārsēdi attiecībā uz ekonomisko dialogu varētu rīkot pēc tam, kad Komisija būs nākusi klajā ar konkrētām valstīm adresētiem ieteikumiem. Tajā pašā laikā Komisijas un Padomes pārstāvji varētu piedalīties parlamentārajās sanāksmēs, jo īpaši saistībā ar Eiropas parlamentāro nedēļu. Šo jauno praksi varētu pakāpeniski detalizētāk saskaņot starp ES iestādēm, pilnībā ievērojot iestāžu attiecīgo institucionālo lomu.

Komisija izstrādās paraugmehānismu, lai padarītu mijiedarbību ar valstu parlamentiem efektīvāku. Šāda mijiedarbība būtu jāpiemēro gan valstu parlamentu debatēs par konkrētai valstij adresētiem ieteikumiem, gan ikgadējā valsts budžeta procedūrā. Šādi būtu iespējams labāk izmantot divu tiesību aktu kopumā noteiktās tiesības tikties ar komisāru. Valstu

parlamentiem vajadzētu būt cieši iesaistītiem valsts reformu un stabilitātes programmu pieņemšanā.

7. EMS IZVEIDES PABEIGŠANA: GATAVOŠANĀS 2. POSMAM

Šajā paziņojumā ierosinātie pasākumi EMS 1. posma pabeigšanai balstās uz esošajiem instrumentiem un pēc iespējas labāk izmanto spēkā esošos Līgumus. Tomēr visas šīs 1. posma iniciatīvas būtu jāskata nevis izolēti, bet gan kā atspēriena soļi ceļā uz nākamo posmu, kas sāksies 2017. gadā. Tā 2. posmā būtu jāvienojas par tālejošākiem pasākumiem, lai pabeigtu EMS ekonomikas un institucionālo struktūru. Tas ietvers lielāku suverenitātes dalīšanu un lielāku solidaritāti un būs jāpapildina ar uzlabotu demokrātisko pārraudzību.

Lai sagatavotos pārejai no 1. posma uz 2. posmu EMS pabeigšanā, Komisija 2017. gada pavasarī iesniegs Balto grāmatu, kuras pamatā būs 1. posmā panāktais progress un ieskicēti turpmākie nepieciešamie pasākumi, kas nepieciešami, lai pabeigtu EMS izveides 2. posmu. Baltā grāmata tiks sagatavota, apspriežoties ar pārējo ES iestāžu priekšsēdētājiem.

2016. gads būs izšķirošs gads Baltās grāmatas sagatavošanā, pamatojoties uz trim turpmāk minētajiem virzieniem:

- Pirmkārt, visām ES iestādēm un dalībvalstīm būtu jāvienojas un jārīkojas attiecībā uz šajā paziņojumā izklāstītajiem pasākumiem. Proti, būtu svarīgi, lai konkurētspējas valdes un Eiropas Fiskālā padome uzsāktu darbu līdz 2016. gada vidum.
- Otrkārt, ir svarīgi apspriesties un sadarboties ar iedzīvotājiem, ieinteresētajām personām, sociālajiem partneriem, Eiropas Parlamentu, valstu parlamentiem, dalībvalstīm, reģionālajām un vietējām iestādēm par EMS pabeigšanu 2. posmā. Lai sekmētu šīs vajadzīgās visaptverošās debates visā Eiropā, Komisija 2016. gadā atbalstīs plašu apspriešanu, tostarp publiskās debates. Apspriedēm vajadzētu būt visaptverošām, pārredzamām un iekļaujošām un ļaut iedzīvotājiem paust savu viedokli.
- Visbeidzot, Komisija 2016. gada vidū izveidos ekspertu grupu, lai izpētītu juridiskos, ekonomiskos un politiskos priekšnosacījumus, kas būs pamatā ilgtermiņa priekšlikumiem, kā izklāstīts "Piecu priekšsēdētāju ziņojumā".

Īstenotam 1. posmam, apspriešanas rezultātiem un ekspertu grupas darbam vajadzētu palīdzēt panākt vienprātību par turpmākajiem būtiskajiem pasākumiem. Šis pienesums tiks iekļauts Baltajā grāmatā, kurai beigās – pēc turpmākām diskusijām – vajadzētu pārtapt stingrākā EMS tiesiskā un institucionālā satvarā.

8. SECINĀJUMS

Šajā paziņojumā ir sīkāk aprakstīti dažādie 1. posma pasākumi, ko pieci priekšsēdētāji izklāstīja savā ziņojumā par "Eiropas Ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanu". Šie pasākumi ir vērienīgi un pragmatiski. Ievērojot principu "padziļināšana

darot", ierosinātie pasākumi balstās uz esošajiem instrumentiem un pēc iespējas labāk izmanto spēkā esošos Līgumus.

Iesniegtās iniciatīvas palīdzēs palielināt konkurētspēju un ekonomisko un sociālo konverģenci, lai pilnveidotu ekonomisko savienību. Fiskālā savienība tiek veicināta, īstenojot un saglabājot atbildīgu fiskālo politiku valstu un ES līmenī. Tāpat iniciatīvas palīdzēs vēl vairāk palielināt finanšu tirgu efektivitāti un stabilitāti un pabeigt finanšu savienības izveidi. Visbeidzot, politiskā savienība tiek atbalstīta, stiprinot demokrātisko pārskatatbildību un valstu atbildību.

Visi šie elementi ir svarīgi paši par sevi, bet tie ir arī savstarpēji atkarīgi. Tādējādi tiem ir jāpievēršas vienlaicīgi. Kopumā 1. posma iniciatīvas vēl vairāk stiprinās EMS noturību. Tās ir arī svarīgs solis konverģences stimulēšanai, kas nepieciešama pārejai uz padziļinātas un patiesas EMS izveides pabeigšanas 2. posmu.

Komisija aicina visus iesaistītos dalībniekus nodrošināt, ka EMS padziļināšanas process tiek īstenots nekavējoties. Tikai pastāvīga un saskaņota rīcība var nodrošināt, ka EMS ne tikai turpinās pastāvēt, bet arī zels un plauks, kā arī atkal nostāsies uz stabilas, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes un darbvietu radīšanas ceļa.
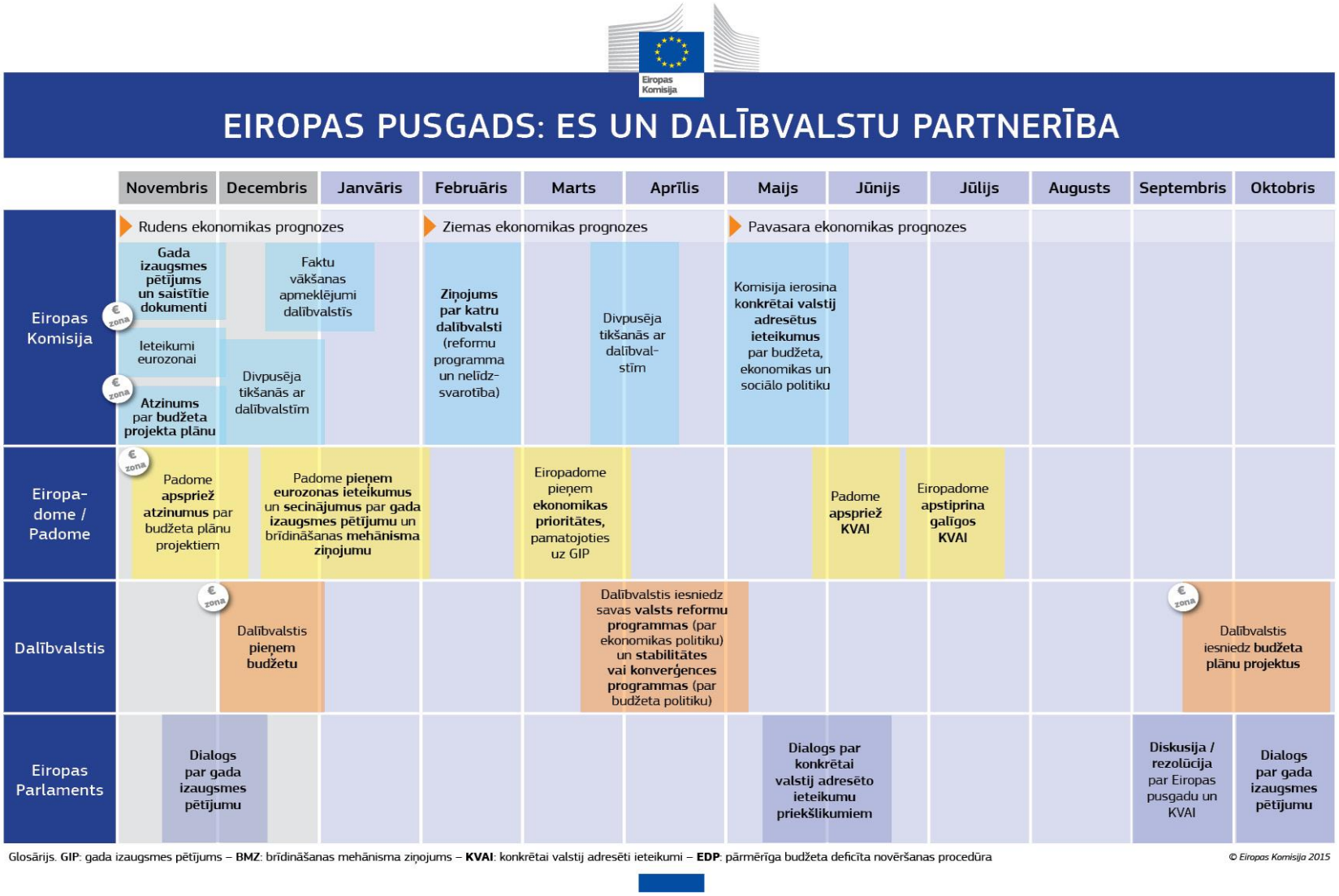
1. TABULA. EIROPAS PUSGADA GRAFIKS 2016. GADAM